

Maa- ja metsätalousministeriö
Elintarvike- ja terveysosasto
kirjaamo@mmm.fi

LAUSUNTO

11.1.2013

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi eläinten lääkitsemisestä, laiksi lääkelain eräiden säännösten kumoamisesta ja laiksi rikoslain 44 luvun 5 §:n 2 momentin muuttamisesta (Dnro MMM045:00/2011)

Elintarviketeollisuusliitto ry kiittää maa- ja metsätalousministeriötä lausuntopyynnöstä ja haluaa esittää seuraavat huomiot vaikutusten arviointiin, perusteluihin ja lakiluonnokseen.

Liitto pitää tervetulleena esitystä eläinlääkäreille annettavista hallitulla tavalla toteutetuista nykyisiä laajemmista lääkkeidenluovutusosoikeuksista. Muutos vastaa kotieläintaloudessa tapahtunutta yksikkökoon kasvua ja osaamistason paranemista. Toisaalta velvoite säännölliisiin terveydenhuoltokäynteihin, tarkempaan kirjanpitoon ja tiedonantoon lääkkeiden käytöstä on tässä yhteydessä paikallaan.

Liitto kannattaa yleensä pyrkimystä lääkkeiden käytön seurannan parantamiseen. Lääkkeiden käytöstä tulisi kansallisten tietojen lisäksi olla riittävän laajat ja vertailukelpoiset tiedot myös EU-tasolla. Suomessa eläinlääkkeiden käyttö on ollut selkeästi vähäisempää kuin monissa muissa EU-maissa eläintautien ennaltaehkäisyyn tähtäävän tuotantotavan, vapaaehtoisen elinkeinon yhteistyönä toteutetun terveydenhuoltotyön ja tämän seurauksena säilyneen hyvän eläintautitilanteen ansiosta. Eläinlääkkeiden liiallisen käytön noustessa yhä suuremmaksi huolenaiheeksi maailmalla voidaan todeta, että kotimaisen tuotannon kilpailukyvyistä huolehtiminen on tärkeä asia paitsi kotimaisen elintarviketuotannon säilymisen kannalta, mutta myös laajemmasta kansanterveydellisestä näkökulmasta katsottuna. Liitto toivoo, että asia tuodaan esille eläinten lääkitsemisen kansanterveydellisten vaikutusten kuvauksessa.

Terveydenhuoltoon liittyneiden tuottajien lukumääräisen osuuden lisäksi olisi taustatieto-osuudessa hyvä kuvata terveydenhuollossa mukana olevan tuotantovolyymien osuus kokonaistuotannosta. Arvioiden mukaan suomalaisesta sianlihantuotannon terveydenhuollossa mukana on lähes 100 % ja maidon- ja naudanlihan tuotannon osalta 70 - 75 %. Tarkempia arvioita tietoja voi tiedustella ETT ry:ltä.

Lihasiipikarjapuolen osalta taustakuvaukseen toivomme lisättävän, että tuotanto perustuu tiukkoihin tuotantosopimuksiin ja kahdella suurimmalla toimijalla on terveydenhuoltoeläinlääkäri tekemässä broileriketjujen terveydenhuoltotyötä. Lihasiipikarjan tautitilanteesta ja tuotantotuloksista on olemassa hyvin dokumentoitua tietoa. Tietoja ei ole kansallisessa rekisterissä, mutta ne on koottu vuodesta 2007 lähtien ETU-asiantuntijatyöryhmän toimesta (lääkitysten parvien määrät, käytetyt lääkkeet ja niiden määrät, lääkityksen syyt).

Siipikarjapuolella lääkkeiden käyttö on erittäin vähäistä eikä siipikarjatiloilta luovuteta lääkkeitä muuta kuin määrättynä lääkekuurina (ei siis tuottajan oman harkinnan mukaan käytet-

täväksi). Luovutus koskee lähinnä rokotteita, jotka luovutetaan aina vain rokoteohjelman mukaista käyttöä varten. Jo nyt edellytetään terveydenhuoltosopimuksen olemassaoloa rokotteiden luovuttamisen ehtona.

Tiedot eläinlääkärien laatimista resepteistä

Perusteluosan muiden maiden lainsäädäntöä kuvaavassa kappaleessa 2.4 todetaan, että Ruotsissa eläinlääkärien laatimat reseptien tiedot ovat saatavissa keskitetystä reseptitietojärjestelmästä. Elintarviketeollisuusliitto katsoo, että Suomessakin tulisi pystyä seuraamaan keskitetysti kaikkia eläimille määrättyjä lääkityksiä lemmikkieläinten lääkitykset mukaan lukien. Lemmikkieläinten lääkitys on lisääntynyt huomattavasti ja käytettävät lääkeaineet ovat usein hyvin uusia, ihmisen terveyden kannalta tärkeitä lääkeryhmiä. Tässä yhteydessä tulisi huomioda se, että lemmikkieläinten kontaktit ihmisiin ovat huomattavasti läheisempiä kuin tuotantoeläinten kontaktit.

Luvut 5 (kirjapito) ja 8 (valvonta)

Elintarviketeollisuusliitto katsoo, että lakiehdotukseen sisältyy perustavaa laatua oleva ongelma elinkeinon vapaaehtoisen järjestelmän ja viranomaisten toimien (vaatimukset lääkkeiden käytön kirjaamisesta ja valvonnasta) sekaantumisesta. Mielestämme laissa ei tule säätää terveydenhuoltojärjestelmien sisällöstä. Liitto katsoo, että asiakokonaisuutta ei ole valmisteltu riittävästi elinkeinoa kuullen. Pidämme erittäin tärkeänä sitä, että ennen lainsäädännön valmistelun jatkamista aiheesta järjestetään yhteinen keskustelutilaisuus viranomaisten ja terveydenhuolto-ohjelmia hallinnoivien tahojen kesken.

Lakiesityksen mukaan elinkeinon vapaaehtoisesti rahoittamasta ja rakentamasta järjestelmästä (Sikava ja Naseva) olisi tulossa viranomaisen valvonnan työkalu ja järjestelmälle annettaisiin viranomaisille kuuluvia valvontavelvoitteita. Samalla jätettäisiin kuitenkin vaatimusten toteuttamiseksi tarvittava rahoitus elinkeinon hoidettavaksi.

Sikava- ja Naseva-rekistereitä perustettaessa yksi kantavista ajatuksista oli tuottajien liittymisen vapaaehtoisuus ja se, että rekisterit ovat elinkeinon tapa edistää eläinten hyvinvointia ja kotimaisen lihan- ja maidontuotannon läpinäkyvyyttä. Esimerkiksi lihayritykset ovat omien tuotantokonseptiensä kautta velvoittaneet tuottajiaan liittymään kansallisiin rekistereihin, kuitenkin niin, että tuottaja päättää omien tietojensa näkymisestä eri tahoille. Nyt lain 32 ja 38 §:ssä tämä lähtökohta kumoutuu.

19 §:ssä ehdotettu uusi vaatimus eläimen omistajan tai haltijan velvollisuudesta pitää kirjaa lääkityksistä sähköisessä järjestelmässä automaattisesti terveydenhuolto-ohjelmaan liittymisen jälkeen. Näiden kahden asian yhteen kytkeminen nostaa tilojen kynnystä liittyä kansalliseen eläinterveydenhuoltoon eikä tilannetta voi pitää hyväksyttävänä. Tuottajan velvoittaminen antamaan tietoja valvontakäyntien yhteydessä on sinänsä hyväksyttävä asia.

32 §:ssä säädettäisiin käytännössä kolmannen osapuolen, eli tässä tapauksessa viranomaisen, tekemästä arvioinnista järjestelmän toiminnasta. 32§:n 3 momentissa laki asettaa viranomaisen määräävään asemaan kansallisten vapaaehtoisten terveydenhuoltojärjestelmien suhteen, vaikka näillä ei ole mitään keskinäistä virallista suhdetta. 32 §:n 4 momentissa

jätetään lisäksi viranomaiselle avoin kortti asettaa jälkeensä haluamiaan vaatimuksia elinkeinon järjestelmälle elinkeinon kustannuksella.

38 §:n tekstissä kansallisille terveydenhuolto-ohjelmille asetetaan vaatimuksia, joista viimekädessä päätösvalta jätetään Eviralle. Samassa pykälässä kansallisille terveydenhuolto-ohjelmille asetetaan mm. ilmiantovelvollisuus, jos tilalla on puutteita lain täyttymisessä. Tämä on täysin ristiriidassa alkuperäisten terveydenhuolto-ohjelmien vapaaehtoisuuteen ja yhteistyöhön perustuvaan asioiden ennaltaehkäisyyn ja puutteiden korjaamiseen tähtäävien periaatteiden kanssa.

Liitto esittää, että kirjanpitoa koskevaan 5 lukuun lisätään uusi pykälä, jossa Evira veloitetaan pitämään lääkerekisteriä, jonne eläinlääkäriohjelmat ja valtakunnalliset terveydenhuoltojärjestelmät tai muut järjestelmät voivat lähettää tiedon kaikista eläimille annetuista lääkyksistä.

32 §:ssä viitataan viranomaisen tarpeeseen saada valtakunnallisen tason tietoa eläinlääkkeiden käytöstä mm. erilaisiin valvonnan tarpeisiin. Yksinkertainen ja helpommin toteutettavissa oleva vaihtoehto valtakunnallisen, makrotason tiedonsaantiin eläinlääkkeiden käytöstä olisi se, että eläinlääkkeiden tekemisiin tukutilauksiin ja eläinlääkemääräyksiin lisättäisiin eläinlajikohtainen koodi. Tietojen keräys tapahtuisi tukku- ja apteekkirekistereitä hyödyntäen.

Lääkekirjanpidon tarkkuus ja sisältö

Myöhemmin annettavien lääkekirjanpidon tarkkuutta ja sisältöä koskevista säädöksissä ja ohjeissa esitämme lääkkeiden jakamista kahteen ryhmään: lääkkeisiin, joilla ei ole lihan ja maidon varoaikaa, ja varoajallisiin lääkkeisiin.

Lääkkeiden, joilla ei ole varoaikaa, kulutus voitaisiin kirjata sähköiseen kirjanpitoon annoksina tai painoyksikköinä kuukausitasolla. Tarkemmat tiedot kirjataan käytännössä tuotantoseurannassa käytettäviin yksilökohtaisiin kortteihin tai tieto käytöstä on terveydenhuolto-suunnitelmassa.

Varoajallisten lääkkeiden osalta esitämme noudatettavan nyt voimassa olevaa vaatimusta. Niiden kirjaukset on järkevä tehdä esimerkiksi lihasikalassa paperille osastoittain ja siirtää ne ennen teurastusta sähköiseen muotoon indikaatioiden mukaan eriteltynä. Näin voitaisiin välttyä kohtuuttomalta työltä tilatasolla täyttäen kuitenkin lainsäädännön vaatimukset.

Kunnioitavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

Heikki Juutinen
toimitusjohtaja

